

Dr Ewa Kalinowska

Z doświadczeń Uniwersyteckiego Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Francuskiego (Uniwersytet Warszawski)

Kolegium języka francuskiego istnieje na Uniwersytecie Warszawskim od niemal dwudziestu lat, początkowo jako Nauczycielskie Kolegium Języka Francuskiego, a od jedenastu lat do chwili obecnej – jako Uniwersyteckie Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Francuskiego.

Pierwsi absolwenci opuścili kolegium w 1993 roku; do tej pory dyplom uprawniający do nauczania języka francuskiego uzyskało około 400 osób.

Obecnie w UKKNJF studiuje niemal 180 osób. Od samego początku istnienia kolegium języka francuskiego jest najmniejsze spośród trzech kolegiów UW, zarówno pod względem liczby studentów, jak i wykładowców. Pozwala to na zachowanie specyficznej atmosfery i bardzo bliskich kontaktów interpersonalnych, czego dowodzi fakt, że bardzo wielu absolwentów pozostaje w kontakcie z kolegium – odwiedzają wykładowców, piszą do nich maile – stąd wiadomo, jakich życiowych wyborów dokonują po ukończeniu studiów w UKKNJF. Najczęściej kontynuują studia magisterskie w Instytucie Romanistyki lub Instytucie Lingwistyki Stosowanej UW. Są też tacy, którzy zmieniają w dość zdecydowany sposób profil studiów – dziennikarstwo, socjologia, finanse... Coraz liczniejsza grupa absolwentów wybiera studia zagraniczne – we Francji, Belgii, Wielkiej Brytanii czy też w Stanach Zjednoczonych.

Sukcesy UKKNJF

Wielkim osiągnięciem UKKNJF jest sprawna organizacja praktyk pedagogicznych, co jest wynikiem pracy pani Janiny Zielińskiej, wieloletniego kierownika kolegium, i wszystkich metodyków, którzy prowadzą zajęcia ze studentami, hospitują lekcje prowadzone w czasie praktyk, sprawdzają studenckie raporty i dokumentację praktyk. Stała współpraca ze Szkołą Podstawową nr 146 przy ul. Domaniewskiej 33 pozwala studentom na odbywanie praktyk w szkole podstawowej – dzieci mają możliwość nauki dodatkowego języka bezpłatnie,

a studenci doskonalą warsztat zawodowy przyszłych nauczycieli. Wielu studentów, mimo początkowych obaw związanych z pracą z małymi dziećmi, odkrywa podczas tych praktyk swoje „powołanie” i najwrdzięczniejsze aspekty pracy nauczyciela. Organizacja praktyk w gimnazjum sprawiała przez wiele lat sporo kłopotów, jako że liczba gimnazjów, w których naucza się języka francuskiego jest znikoma. Należy mieć nadzieję, że od obecnego roku szkolnego będzie to łatwiejsze, ze względu na wprowadzenie do gimnazjów publicznych obowiązkowej nauki drugiego języka obcego.

Kolejnym sukcesem UKKNJF jest intensywna współpraca międzynarodowa, prowadzona od samego początku – kiedy tylko stało się możliwe uczestniczenie polskich instytucji oświatowych w europejskich programach edukacyjnych, tj. od roku 1998. Od tego czasu UKKNJF podpisało umowy programu Erasmus z około 10 szkołami wyższymi w kilku krajach UE. Obecnie działają 4 takie umowy – dwie z Belgią, jedna z Francją i jedna z Hiszpanią. Umożliwiają one corocznie odbycie jednego semestru studiów na uczelni partnerskiej dziesięciu studentom UKKNJF. Z takiej możliwości skorzystało już ok. 80 studentów. W ramach tych samych umów przyjeżdżają do Warszawy studenci francuscy, belgijscy i hiszpańscy. Odbywa się także wymiana wykładowców.

Studenci UKKNJF uczestniczą także w programach Asystentury Comeniusa, wyjeżdżają wówczas na cały rok szkolny do któregoś z krajów UE¹ i uczą tam francuskiego, angielskiego, polskiego lub w inny sposób pracują w szkołach za granicą.

Kolegium brało także udział w kilku projektach międzynarodowych, m.in. projekcie *Sésame du multimédia pour ouvrir les écoles à l'Europe* w ramach programu Socrates (1997-1999), projekt Comenius Jaling – *The Gateway to Languages* – Otwarta brama do języków – *La porte ouverte des langues* (2001-2004), projekt Comenius *In media stat Europa* (2000-2003).

¹ Zdarzają się tu przypadki niemal bajkowe – jedna ze studentek UKKNJF uczyła przez rok szkolny francuskiego dzieci na Wyspach Kanaryjskich. Inne są „zwyklesze” – rok w Austrii, w Czechach. Obecnie jeden ze studentów kolegium pracuje jako asystent Comeniusa we Włoszech.

UKKNJF współpracuje także z wieloma instytucjami w kraju. Ważnym partnerem była, zwłaszcza w początkowym okresie istnienia kolegium, Ambasada Francji, która wielokrotnie wspierała kolegium w różnych formach – lektorzy francuskiego pracujący w kolegium, dary dla biblioteki i pracowni komputerowej. Ta współpraca trwa nadal – pracownicy ambasady uczestniczą w różnych uroczystościach kolegium (inauguracja roku akademickiego, spotkania świąteczne), kolegium użycza sal na organizowane przez ambasadę szkolenia i warsztaty dla nauczycieli (ostatnie takie szkolenie, poświęcone wczesnoszkolnemu nauczaniu francuskiego, odbyło się we wrześniu 2009 roku).

W kolegium znajduje się siedziba PROF-EUROPE – Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Francuskiego w Polsce – którego członkami jest wielu wykładowców oraz studentów. Tu odbywają się spotkania członków stowarzyszenia, szkolenia, spotkania z wydawcami podręczników. W roku szkolnym 2009/2010 kolegium jest jednym z partnerów stowarzyszenia przy organizacji olimpiady języka francuskiego dla licealistów w Polsce.

Do roku 2006 kolegium prowadziło warsztaty – dziennikarskie, teatralne, multimedialne, które pozwalały studentom na rozwijanie różnorodnych zainteresowań i zdolności. W ramach warsztatów dziennikarskich studenci redagowali po francusku gazetkę „Voilà” (ukazało się kilkanaście numerów). W czasie warsztatów teatralnych przygotowywano spektakle w języku francuskim, prezentowane w kolegium i w salach teatralnych stolicy. Trupa występowała na festiwalu francuskojęzycznych teatrów studenckich, który odbywał się w Krakowie (I nagroda w 2001 roku za spektakl teatralny², I nagroda za najlepszą rolę w 2002 roku). Warsztaty multimedialne pozwoliły na uruchomienie pierwszej strony internetowej UKKNJF oraz przygotowanie materiałów multimedialnych dla programu Comenius 1, w którym kolegium uczestniczyło w latach 2000-2003³.

Trudności

Trudności, jakie napotyka kolegium na co dzień, są związane z brakiem wystarczających środków – co jest spowodowane stosunkowo małą liczbą studentów na studiach stacjonarnych dziennych (i, co za tym idzie, niższą dotacją budżetową) oraz praktycznie nieistniejącymi studiami niestacjonarnymi⁴ (i, co z tym się wiąże, bardzo ograniczonymi środkami pozabudżetowymi).

Biblioteka i czytelnia powinny zdecydowanie dysponować większymi możliwościami uzupełniania

zbiorów, zwłaszcza o odpowiednią prenumeratą prasy fachowej (dydaktyka, pedagogika). Jak wszystkie biblioteki instytutowe i wydziałowe na Uniwersytecie Warszawskim, biblioteka kolegium podlega Bibliotece Uniwersytetu Warszawskiego i ma status biblioteki naukowej. W obecnej sytuacji kadrowej i budżetowej należy niestety przyznać, że ten status istnieje jedynie w teorii.

Największe wyzwanie

Jednak największym wyzwaniem, jakiemu kolegium stara się sprostać już od kilku lat, są trudności przy rekrutacji – liczba kandydatów gotowych do podjęcia studiów w kolegiach kształcących nauczycieli języka francuskiego jest niezbyt wielka. Jest to mniej odczuwalne w Warszawie, na Uniwersytecie Warszawskim, który w jakiejś mierze wciąż zachował prestiż jednej z większych i lepszych uczelni w kraju.

Trudności spowodowane małą liczbą kandydatów zainteresowanych językiem francuskim wymusiły – zarówno na kolegiach, jak i filologiach romańskich – zmianę warunków rekrutacji. Obecnie przyjmuje się na pierwszy rok studiów osoby z dużo słabszymi wynikami niż to miało miejsce kilka lat temu oraz takich, którzy zdawali maturę z języka francuskiego także na poziomie podstawowym (a nie tylko na poziomie rozszerzonym, jak to obowiązywało w UKKNJF jeszcze dwa lata temu)⁵. To zjawisko staje się coraz bardziej widoczne od czasu wprowadzenia reformy i skrócenia okresu nauki w liceum do trzech lat. Należy mieć nadzieję, że w ciągu kilku lat ulegnie to zmianie – jako że nauka drugiego języka obcego stała się obowiązkowa już od poziomu gimnazjum od bieżącego roku szkolnego.

Podsumowując powyższe rozważania, chciałabym zaznaczyć wyraźnie, że mimo trudności nie należy rezygnować z promocji języka francuskiego – w żadnej możliwej formie. Nikt rozsądny nie będzie walczył z jakimkolwiek językiem i sprzeciwiał się jego nauczaniu. Niemniej jednak powinniśmy wszyscy zdać sobie sprawę, że w dzisiejszym świecie znajomość jednego tylko języka jest już niewystarczająca. Poza tym, opanowanie każdego języka niesie ze sobą poznanie innej kultury, innego świata. W przypadku języka francuskiego ten atut jest nie do przecenienia – pamiętajmy, że to jeden z dwóch języków świata obecnych na wszystkich kontynentach...

Autorka jest kierownikiem Uniwersyteckiego Kolegium Kształcenia Nauczycieli Języka Francuskiego na Uniwersytecie Warszawskim, wiceprezesem PROF-EUROPE, Stowarzyszenia Nauczycieli Języka Francuskiego w Polsce.

² Nagrodą dla grupy studentów UKKNJF było tygodniowe uczestnictwo w międzynarodowym festiwalu teatralnym w Awinionie.

³ Prowadzenie warsztatów zostało przerwane z powodu trudności finansowych.

⁴ Studia wieczorowe w praktyce nie istnieją z powodu braku wystarczającej liczby kandydatów; rekrutacja na studia zaoczne odbędzie się po raz pierwszy w roku akademickim 2010/2011. Na podstawie nieformalnych sondaży można sądzić, że liczba zainteresowanych studiami zaocznymi będzie wyższa niż studiami wieczorowymi.

⁵ W wielu instytutach (katedrach) filologii romańskiej zaczęto przyjmować tzw. grupy zerowe, tzn. studentów, którzy nigdy wcześniej nie uczyli się języka francuskiego – tak jest np. w Białymstoku, będzie w Warszawie.